

VÁRADY SZABOLCS LEVELE PETRI GYÖRGYNEK

1974. május 7.

Tisztelt barátom uram, avagy a Gödöllői Remete!

Hát, nem jutottunk ki vasárnap, mint bizonyára nektek is feltűnt. Az idő is elég pocsékra fordult, de főként az volt a baj, hogy rajtam teljesen eluralkodott a nátha, egy merő takony voltam (s vagyok, ha már kisebb mérvben is), látogatásra, kivált csecsemős házban, alkalmatlan. Mi több, a kór Somára is átragadt, s mutatkoznak jelei Marin is. Talán jövő vasárnap nyélbe üthetnénk a dolgot, de még eléggé bizonytalan minden. Mindenesetre, ha bent jársz esetleg a városban addig, hívjál fel. Arra is kíváncsi vagyok, hogy haladnak a lakáscsere-tárgyalásaitok. – Ami a költészetet illeti: továbbra is „néma hattyú”, miként Berzsenyi mondja. Találtam viszont régi dossziékban közös műveket, melyekkel fölös – istenem: fölös! – költői energiáinkat lecsapoltuk hajdan, mint pl. az alábbi szonett:

*„Itt nem lesz ünnep. Fonák életünket
a nyútt vonóbul lett bot mángorolja,
amíg kifogy a rossz rámpás utolja,
és létünk legott hiányával tüntet,*

*de sorsunk unott bírása csak hümmget:
»E léha népség nem a földnek sója,
jó, ha jámbor néniknek olvasója« –
elmondhatjuk: leszart az Úr bennünket!*

*S még csalámból szólt ing: ez több a soknál!
Végtére a férgék is fanyalogva
fognak ösztövért testünkön dologba,*

*mint kiket az ilyesmi dehonestál,
mint grófit kezét fogni kesztyű nélkül
– s még azt kívánják: harcoljunk vitézül!?”*

1968. 8. 28.

Ez kéziratban maradt fenn, méghozzá te a magad sorait piros, én az enyémeiket fekete tollal írtam, úgyhogy könnyű eligazodni, melyik sor kitől származik (soronként váltottuk egymást), különben is: a harmadik sorban a rámpás minden valamirevaló filológust nyomra vezet. De már a „Göröngyös földön, idült hadakozó, haladnak lépteid” kezdetű eposzi töredék engem is varába hoz: csak nagyon hozzávetőleg tudom kihámozni, mennyit írtam belőle én, mennyit te. Igen fenséges versezet különben. „Vájon / atyáink túlvilági könnye mennykővé érik-e / lábunk elé hulltában? Felelj, ó, felelj, éjék énekese” – zengi a dalnok, valamint: „Táplál-e a híg vér olyan csirát, a senyveteg velón / végig borzong-e olyan izenet, midőn nemzeni készlet / bizonytalan férfit a langyos, a fullasztó éj, férfit, / olyat, aki elfeledte, felelnie kell néki a bármikor / felhangozható kérdésre...” Tudniillik, hogy: „táplál-e elrenyhült vére olyan csirát, melyből / felnővekedhet a Fiú, a rendtetevő, kire várt a nép?”

Egy új Vörösmarty bontogatja szárnyát e fakult lapokon. Egy? Kettő! – Itt van aztán egy költészettani versesszé: MESTERSÉGÜNK CÍMERE: „*Ha jelenlétem tétovázik / délután négy és öt között / egy fénybevesző őszi lépcsőn*” kezdetű, nemkülönben az „*Impro és kontra vizációk*”, mely a szerzők humoros vénáját tanúsítja, az anyagcsere-folyamatok végtermékeit illető reneszánsz elfogulatlansággal, a fiúszerelem antik eszményét sem vesztve szem elől („*Ki szónokolt itt épp seggről? Nevetség! / Ismeritek törődött végbelem?*”). A költemény az erkölcsi tanulság levonásával zárul: „*A végből elenyész, de megmarad a hit!*” Keletkezésének ideje is följegyeztetett: 1969. január 24–25., éjfél táján.

Még az utóbbi vers kapcsán kiírt pályázat eredményei is fennmaradtak: a 18 strófa közül 11-nek a szerzőjét találta el Géza, Csiri, Bence és Alle Éva. Az utolsó helyen, 5 találattal, Hegedűs Zsuzsa végzett. Hát ennyit a régi szép időkről.

Mostanában majdnem mindennap nekiülök az írásnak, legalább egy órára, de semmi eredmény. Cikket írtam egyet, Tandoriról, azt meg publikálni nem sikerült. Örülnék, ha majd elolvashad. – Úgy tudom, az *Új Írás* vagy a *Kortárs* legközelebbi számában meg fog jelenni Munkácsi Miklósnak egy írása, amelyben a „fiatal író” elnevezés ellen tiltakozik, és téged említ példának rá, hogy milyen nevetséges, ha jelentéktelen kritikusok lefiatalköltőznek valakit, aki abszolút mércével mérve is nagy költő. Általában – betévedve a múltkor egy írószövetségi fiataalköltő-taggyűlésre, ahol különben Munkácsi az említett írását felolvasta, innen tudok róla – úgy tapasztaltam, igen nagy tekintélynek örvendesz ebben a generációban, sőt, még egyébként fafejű kritikusok is többnyire megegyeznek abban, hogy az utóbbi évtizednek két fontos költője van: te meg Tandori. És hát ez mégis valami.

Visszatérve a gyakorlati dolgokra: maradjunk annyiban, hogy lehet (de nem biztos), hogy vasárnap délelőtt kimegyünk hozzátok. Ha ennek valami akadálya van, azt mindenképpen jelezd valahogyan, mondjuk, vasárnap reggel 9-ig bezárólag.

Üdv. és szia
Szabolcs

Vallai Péter

PETRI-SZINOPSZIS

1975 ködös februárjában, a régi Vár-kollégiumban százhusz egyetemista hallgatta AZ ILYEN FONTOS BESZÉLGETÉSEK-et és a MONDOGATNIVALÓ-t. Utána „kötetlen” beszélgetés. Kérdések. Mi a költő szerepe? Mit mutasson a költő? Miben hisz? És egyáltalán: vers ez?

Gyuri kettős fedezékben, vodka plusz cigaretta. Krákgova bevallotta, hogy nem fogja szabályozni a Tiszát, valószínűleg nem fog huszonhat éves korában orosz dzsidával a mellében meghalni, tudományos akadémiát sem szándékozik alapítani. Nem ismeri az utat sem erre, sem arra, a pillanatot próbálja meg szavakkal, esetleg mondatokkal leírni.

Hamiskásan, hitetlenkedve somolyogtak az azóta már valószínűleg vállalat-, bank- és országvezetővé öregedett hallgatók.

2000 tavaszán az Új Rátkay Klubban AZ ILYEN FONTOS BESZ... után egy ötvenen felüli MOB-vezető megkérdezte: ez mi volt? Vers...? Vagy csak az én véleményem?...